

Економічний та культурний потенціал держави
Мізіна О. В., доц., к.е.н., *доцент кафедри менеджменту та державного*
управління

Донецький національний технічний університет

м. Покровськ, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ ЗА СУЧАСНИМИ ФОРМАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ

Розвиток економічного потенціалу держави є наслідком розвитку економічних потенціалів його складових елементів, серед яких безперечно лідерство мають підприємства та організації різних форм власності, галузей, напрямів діяльності й т.д. З іншого боку, пошук напрямів їхнього розвитку, посилення економічної міцності, задіяння не лише існуючих потужностей, а й виявлення потенційних можливостей зростання, у тому числі шляхом попередження кризових явищ у діяльності не можливі без проведення глибокого та всебічного аналізу фінансового стану та його змін. На сьогоднішній час склалися загальновідомі методики проведення такого аналізу, але більшість наукових досліджень, що конкретизують етапи його проведення, не враховують зміни, які пов'язані з введенням у 2013 році нових форм бухгалтерської звітності, що обумовлює актуальність відповідних досліджень.

Метою даного дослідження є адаптація методики проведення фінансового аналізу підприємств (фірм, організацій) до сучасних реалій з використання нових форм «Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку».

Фінансова діагностика діяльності підприємства передбачає проведення ряду етапів, одним з яких є експрес-аналіз бухгалтерської звітності, що має на меті попередню оцінку стану фірми для визначення наступних напрямів діагностики. Така експрес-оцінка передбачає загальну оцінку динаміки фінансового стану з використанням так званого агрегованого

(або аналітичного) балансу, позиціями якого є згруповані в окремі специфічні групи по ознаці ліквідності статті активу і терміновості зобов'язань статті пасиву вихідного бухгалтерського балансу. За позиціями агрегованого балансу встановлюють питому вагу його найбільш важливих складових, абсолютні та відносні прирости та інші зміни з використанням форми, що наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Аналіз статей активу (або пасиву) балансу

Актив (або пасив) балансу	На початок періоду		На кінець періоду		Зміни			
	грош. од.	%	грош. од.	%	в аб- солют- них ве- личи- нах	в % до вели- чини на початок року	у пи- то- мих ва- гах	в % до зміни підсум- ку ба- лансу

Наказом №73 від 28.02.2013 Міністерства фінансів України затверджено нові норми «Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку» (далі НП(С)БО) [1]. До цього часу відповідні джерела, у тому числі офіційні [2, с. 2], передбачали використання груп аналітичного балансу, які наведено у таблиці 2.

Згідно змін, що передбачено Наказом №73, статті агрегованого балансу та їх наповнення при виконанні аналізу за відповідними новими обліковими формами підприємств повинні коректуватися.

У таблиці 3 наведено, як само змінюються групування статей активу та пасиву агрегованого балансу згідно нових Положень. Необхідно також мати на увазі, що згідно з п. 4 розділу II НП(С)БО 1, підприємства можуть додавати статті зі збереженням їх назви і коду рядка з переліку додаткових статей фінзвітності, наведених у додатку 3 до НП(С)БО 1.

Таблиця 2

Агрегований (аналітичний) баланс

Актив	Пасив
1. Майно, всього	1. Джерела майна, всього
1.1 Імобілізовані активи	1.1. Власний капітал
1.2 Оборотні активи 1.2.1 Запаси 1.2.2. Векселі отримані 1.2.3. Дебіторська заборгованість 1.2.4. Поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та інші оборотні активи.	1.2. Забезпечення майбутніх витрат і платежів. 1.3. Позиковий капітал 1.3.1 Довгострокові зобов'язання 1.3.2. Короткострокові зобов'язання й інші короткострокові пасиви <i>1.3.2.1. Короткострокові кредити банків і поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями.</i> <i>1.3.2.2. Векселі видані.</i> <i>1.3.2.3. Кредиторська заборгованість та інші поточні зобов'язання.</i>
1.3. Витрати майбутніх періодів	1.4. Доходи майбутніх періодів.

Таблиця 3

Агрегований (аналітичний) баланс за НП(С)БО

Актив	Пасив
1. Майно, всього	1. Джерела майна, всього
1.1 Необоротні активи (р.1095)	1.1. Власний капітал (р. 1495)
1.2 Оборотні активи (р.1195) 1.2.1 Запаси (р.1100+ р.1110+р. 1115) 1.2.2. Векселі отримані (*рядок можливо відсутній або р.1120) 1.2.3. Дебіторська заборгованість (р.1125+р.1130+р.1135+ р.1155) 1.2.4. Витрати майбутніх періодів (р.1170) та інші оборотні активи (р.1190) 1.2.5 Поточні фінансові інвестиції, грошові кошти та їх еквіваленти. (р.1160+1165)	1.2. Позиковий капітал. 1.2.1 Довгострокові зобов'язання і забезпечення (р.1595) 1.2.2. Короткострокові зобов'язання й інші короткострокові пасиви (р.1695) <i>1.2.2.1. Короткострокові кредити банків (р.1600)</i> <i>1.2.2.2. Векселі видані (*рядок можливо відсутній або 1605)</i> <i>1.2.2.3. Кредиторська заборгованість і інші поточні зобов'язання, у тому числі доходи майбутніх періодів</i>
1.3. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття (р.1300)	1.3. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття (р.1700)

Окремо відзначимо, що найбільш інформативним є аналіз, що проводиться за останнім стовпчиком табл. 1. Він дозволяє зробити висновки, через які джерела в основному було надходження нових засобів і в які активи ці нові засоби були вкладені. Показник має назву «темпи приросту структурних змін» та характеризує зміни відповідних статей аналітичного балансу в % до зміни валюти.

Подальший поглиблений аналіз передбачає визначення показників ринкової та фінансової стійкості та ліквідності активів фірми (підприємства). З точки зору групування цих показників також можна простежити деякі розбіжності. Доречно відзначити, що загально прийнятим є підхід, при якому вважається, що ринкова стійкість характеризує незалежність підприємства від позикових джерел фінансування, фінансова стійкість характеризує достатність джерел фінансування для покриття відповідних активів, а для оцінки платоспроможності використовують показники ліквідності, що розрізняються набором ліквідних засобів, які розглядаються як джерела покриття короткострокових зобов'язань. Саме тому, слід вважити доцільним до показників ринкової стійкості віднести показники, значення яких розраховуються за даними балансу по одній із сторін (або по активу, або по пасиву). Прикладом є коефіцієнт автономії (відношення власного капіталу (власних джерел фінансування) до валюти балансу), коефіцієнт співвідношення залучених та власних засобів, показник фінансового левериджу (відношення довготермінових зобов'язань до власних коштів). До показників фінансової стійкості слід відносити ті, що розраховуються з використанням рядків як активу, так й пасиву балансу. Наприклад, робочий капітал (різниця між поточними активами та поточними пасивами), коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами (частка робочого капіталу в поточних активах) і т.д. До показників ліквідності у цьому випадку належать три наступні показники: коефіцієнт абсолютної ліквідності (частка грошових коштів та їх еквівалентів в погашенні поточної заборгованості), коефіцієнт швидкої або критичної ліквідності (частка поточних активів за вирахуванням запасів в

погашенні поточної заборгованості), коефіцієнт поточної ліквідності або коефіцієнт покриття (сума поточних активів на одиницю поточної заборгованості).

Таким чином, ми одержуємо більш структурований підхід до аналізу, що дозволяє конкретизувати його висновки та напрями подальших дій.

Література

1. Наказ 07.02.2013 №73 Міністерства фінансів України «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» - [Електроний ресурс] - Режим доступу: https://taxlink.ua/ua/normative_acts/nakaz-ministerstva-finansiv-ukraini-pro-zatverdzhennja-nacionalnogo-polozhennja-standarty-byhgalterskogo-obliky-1-zagalni-vimogi-do-finansovoi-zvitnosti

2. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства / Затверджено Наказом Міністерства економіки України 19.01.2006 N14 у редакції наказу Міністерства економіки України 26.10.2010 N1361) - [Електроний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>